

سیمای شیلات خوزستان

سازمان شیلات ایران
اداره کل شیلات خوزستان

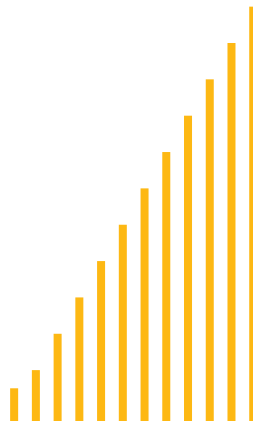
فهرست:

۱	مقدمه
۱	ماهیان گرمابی
۲	ماهیان سردابی
۲	ماهیان خاویاری
۳	پرورش میگو
۴	پرورش ماهی در قفس
۵	رهاسازی و بازسازی ذخایر آبزیان
۶	صید و بنادر ماهیگیری استان خوزستان
۷	اسامی بنادر و مراکز تخلیه صید استان خوزستان
۸	صنایع تبدیلی و بازار آبزیان
۹	یگان حفاظت منابع آبزی شیلات خوزستان
۱۰	جدول تولیدات شیلاتی استان در سالهای ۱۴۰۲-۱۴۰۱
۱۰	نمودار ۵ ساله تولیدات آبزی پروری و صیادی خوزستان
۱۱	معرفی مجتمع های فعال و نیمه تمام شیلات خوزستان
۱۲	ظرفیت ها و پروژه های سرمایه گذاری شیلات خوزستان

اهواز: کیانپارس، خیابان ۵ شرقی چمران، اداره کل شیلات استان خوزستان

پست الکترونیک: info@khzshilat.ir

تلفن: ۰۶۱۳۳۹۲۱۸۷۵-۶

صنعت شیلات در استان خوزستان

استان خوزستان به دلیل دارا بودن عناصر و مولفه‌های تولید آبزیان نظیر آب، زمین، دمای مناسب و فرهنگ پرورش به عنوان یکی از قطب‌های شیلاتی کشور به شمار می‌رود که از مهمترین ظرفیت‌های آن می‌توان به وجود بستر مناسب تکثیر و پرورش انواع ماهیان سردآبی، گرمابی، میگو، ماهیان آب شور (دریایی)، خاویاری و سایر آبزیان اشاره کرد. برخورداری از نیمی از مساحت آب‌های طبیعی و نیمه طبیعی کشور شامل ۲ تالاب بزرگ شادگان و هورالعظیم و چندین تالاب کوچک دیگر به مساحت ۵۲۴ هزار هکتار، ۷ دریاچه پشت سد و ۱۵۰ آب‌بندان و شبکه‌های آبیاری مستعد آبی‌پروری، وجود پنج رودخانه دائمی و پرآب کارون، کرخه، دز، مارون و زهره وجود ۵ شهرستان بندری، ۱۰ بندر صیادی و بیش از ۲۲۰ کیلومتر مرز آبی در سواحل خلیج فارس، وجود دشت‌های وسیع و پهناور و اراضی مناسب برای آبی‌پروری، امکان پرورش ماهیان دریایی در قفس در آب‌های ساحلی، پتانسیل تولید حدود ۳۰۰۰ تن میگو پرورشی در سواحل خلیج فارس، پتانسیل استحصال بالغ بر ۵۰ هزار تن انواع آبزیان دریایی، تکثیر موفقیت‌آمیز برخی آبزیان دریایی از جمله شانک، هامور و صیبتی، قابلیت استفاده بهینه از اراضی طرح ۵۵۰ هزار هکتاری مقام معظم رهبری، وجود مجتمع‌های بزرگ آبی‌پروری از قبیل آزادگان شهرستان کارون، شهید احمدیان و شهید کامروای شهرستان خرمشهر، پرورش میگو چوبیده آبادان، مجتمع‌های پرورش ماهی سردابی سربازار اندیکا و ۳۹۵ هکتاری هندیجان از دیگر ظرفیت‌های استان در حوزه شیلاتی است.

ماهیان گرمابی

در استان خوزستان انواع کپور ماهیان (کپور معمولی، آمور، بیگ هد و فیتوفاگ) و ماهیان بومی (بنی، برزم، شیربت، عنزه و گطمان) پرورش داده می‌شود سطح زیر کشت این گونه ماهیان سال ۱۴۰۲ بیش از ۱۳۱۹۶ هکتار بوده که منجر به تولید ۶۴۵۰۱ تن شده است. تولید در استخرهای متراکم و دو منظوره ۶۳۴ تن در سطح زیرکشت حدود ۹ هکتار بوده است؛ تولید ماهیان گرمابی استان در مجتمع‌های پرورش ماهی آزادگان شهرستان کارون، شهید احمدیان و شهید کامروای شهرستان خرمشهر به میزان ۲۳۶۴۷ تن بوده است و مابقی تولیدات در مزارع انفرادی استان تولید شده است.

ماهیان سردابی

پرورش ماهیان سردابی (قزل‌آلای رنگین‌کمان) استان عمدتاً در شهرستان‌های اندیکا و ایذه انجام می‌شود. میزان تولید این گونه ماهیان در سال ۱۴۰۲ به میزان ۱۶۴۵ تن بوده است. مجتمع پرورش ماهیان سردابی سربازار شهرستان اندیکا در سه فاز در حال اجرا است. تولید ماهیان سردابی در فاز اول این مجتمع (سال ۱۴۰۲) به میزان ۱۱۶۰ تن بوده است. فاز دوم مجتمع با ظرفیت بیش از ۱۰۰۰ تن در حال اجرا و دارای ردیف اعتبارات استانی است و فاز سوم این مجتمع با ظرفیت ۱۵۴۲ تن پیش‌بینی شده است. علاوه بر تولید مجتمع مذکور و با توجه به ظرفیت و پتانسیل‌های موجود شهرستان‌های اندیکا، لالی، دزفول، اندیمشک، گتوند و مسجدسلیمان، امکان افزایش تولید این گونه ماهیان به میزان بیش از ۳۰۰۰ تن نیز وجود دارد و با توجه به وجود تقاضای موثر در بازار داخلی برای ماهیان سردابی افزایش تولید ماهیان سردابی در شهرستان‌های شمالی استان خوزستان از اهداف اداره کل شیلات خوزستان است.

ماهیان خاویاری

پرورش ماهیان خاویاری استان در شهرستان‌های دزفول، شوش، شوشتر و گتوند صورت می‌گیرد. میزان تولید گوشت در سال ۱۴۰۲ به میزان ۱۶ تن و ۸۸ کیلوگرم خاویار بوده است. با توجه به ظرفیت‌های طبیعی موجود در شهرستان‌های ایذه، بهبهان، باغملک، گتوند، دزفول، اندیمشک، شوشتر و شوش سالانه امکان افزایش تولید تا میزان ۶۰۰۰ تن گوشت و ۶۰۰ تن خاویار از این گونه ماهیان در استان فراهم است.

فرایند پرورش میگو در استان از سال ۱۳۷۱ و در مجتمع پرورش میگو چوئبده شهرستان آبادان آغاز شد؛ در سال جاری مجتمع پرورش میگو چوئبده با سطح زیرکشت حدود ۵۵۳ هکتار و تولید ۱۵۹۵ تن، اشتغال ۸۸۲ نفر را ایجاد کرده است. در صورت بهره برداری کامل از این مجتمع، امکان افزایش تولید به میزان ۱۰ هزار تن و توسعه سطح زیرکشت ۵۰۰۰ هکتار اشتغال کل ۵۰۰۰ نفر قابل پیش بینی است. در سال ۱۴۰۳، مجموع تولید میگوی استان از مجتمع پرورش میگو چوئبده شهرستان آبادان، ۳۹۵ هکتاری پرورش میگوی هندیجان و مزارع انفرادی آبهای نامتعارف (زه آبهای کشاورزی) خرمشهر بیش از ۲ هزار و ۴۰۰ تن اعلام شده است.

همچنین بیش از ۹ هزار هکتار اراضی مستعد در نوار ساحلی استان جهت توسعه پرورش میگوی با ظرفیت تولید بیش از ۲۲ هزار تن و اشتغال بیش از ۶۸۰۰ نفر در دست مطالعه و واگذاری به متقاضیان است.

پرورش ماهی در قفس به عنوان یکی از ظرفیتهای توسعه آبی پروری نه تنها در کشور ما بلکه در دنیا یکی از اولویتهای اقتصاد دریا محور مطرح است. پرورش ماهیان دریایی در قفس علاوه بر کمک به حفظ ذخایر آبزیان، یکی از فرصتهای مناسب سرمایه گذاری در حوزه شیلات است که این طرح در استان خوزستان به صورت آزمایشی از سال ۱۴۰۲ در بحرکان هندیجان اجرایی شده است. پهنه مطالعه شده در بحرکان هندیجان شامل ۳۲ مزرعه ۵۰۰ تنی به ظرفیت کلی ۱۶ هزار تن است که در حال حاضر یک مزرعه با دو قفس فعال است و انتظار می رود امسال به میزان ۱۰ تن برداشت شود. در خوریات استان نیز ظرفیت ۲۰۰۰ تن در خور غزاله ماهشهر شناسایی شده که در قالب مزارع ۱۰۰ و ۲۰۰ تنی قابل واگذاری هستند. در آبهای داخلی در حال حاضر دریاچه پشت سد مارون بهبهان مطالعه گردیده و ظرفیت ۷۰۰ تن برای آن مشخص شده که در قالب مزارع ۱۰۰، ۲۰۰ و ۴۰۰ تن طی مزایده به سرمایه گذاران واگذار گردیده و انتظار می رود در سال آینده برداشت ۷۰۰ تن ماهی انجام پذیرد. اداره کل شیلات استان خوزستان در حال رایزنی برای مطالعه سایر دریاچه های سد استان است که در صورت مطالعه و مشخص شدن نتایج آن ظرفیت قابل واگذاری آنها با در نظر گرفتن استانداردهای لازم جهت ممانعت از آسیب رسانی به منابع آب موجود در دریاچه مشخص می شود.

رهاسازی ماهیان جهت بازسازی ذخایر آبزیان در منابع آب‌های داخلی جزو وظایف مستمر اداره کل شیلات استان محسوب می‌شود و هر ساله اعتبارات استانی و ملی به این امر اختصاص داده می‌شود؛ سال ۱۴۰۲، ۶ میلیون قطعه انواع بچه ماهی بومی گونه‌های بنی، برزم، شیربت، عنزه و گطان تولید شده در مراکز تکثیر و بازسازی ذخایر ژنتیکی ماهیان گرمابی و بومی شهید ملکی اهواز و ماهیان بومی سوسنگرد به منظور بازسازی ذخایر آبزیان، حفظ جمعیت ماهیان بومی، افزایش تولید آبزیان و رونق صید و صیادی در جوامع ساکن اطراف منابع آبی، افزایش اشتغال و بهبود معیشت ساکنان منطقه، کمک به بالا رفتن سرانه مصرف آبزیان در نقاط مختلف استان و ترویج ماهیگیری و رونق گردشگری در تالاب‌ها، رودخانه‌ها و دریاچه پشت سدها رهاسازی شد و ۱۶ هزار و ۸۴۰ تن آبی توسط صیادان محلی برداشت شده است.

ردیف	سال	رهاسازی بچه ماهیان بومی (هزار قطعه)	تولید در منابع آبی (تن)
۱	۱۴۰۱	۱۱۰۸۰	۱۴۶۱۰
۲	۱۴۰۲	۶۰۳۵	۱۶۸۴۰
۳	۱۴۰۳	۱۲۷۴۹	در حال جمع بندی

استان خوزستان با برخورداری از ۵ شهرستان بندری، ۱۰ بندر صیادی و بیش از ۲۲۰ کیلومتر مرز آبی در سواحل خلیج فارس، ۱۷۰۱ فروند شناور صیادی (لنج و قایق) اشتغال ۱۰ هزار صیاد را به صورت مستقیم و بیش از ۳۰ هزار صیاد به صورت غیر مستقیم فراهم می کند.

تنوع گونه ای بالای آبزیان دریایی در خلیج فارس و وجود گونه های ارزشمند تجاری مانند حلوا سفید، شوریده، صبیتی، میش ماهی، راشگو، شانک، کفشک ماهی، هامور و میگو و سایر گونه ها در تمام فصول سال؛ صیدگاه های استان را به یکی از مناطق مهم و مستعد جهت فعالیت های صیادی تبدیل کرده است.

انواع روش های صید شامل گوشگیر، گرگور، قلاب و تور ترال است. میزان صید در آب های دریایی استان

حدود ۴۰-۵۰ هزار تن برآورد شده که بخش اعظمی از اشتغال شهرهای بندری استان به این صنعت وابسته است. براساس مطالعات انجام شده میزان ذخایر فعلی استان امکان برداشت بیشتر را دارا نمی باشد؛ به همین دلیل اداره کل شیلات خوزستان به صورت مستمر فعالیت هایی از قبیل ایجاد زیستگاه های مصنوعی، کنترل و نظارت بر روش های مخرب صید را در برنامه کاری خود دارد. صیدگاه های اصلی خوزستان شامل خور موسی، لیفه، بوسیف، خوریات ماهشهر و بندر امام (ره)، بهمنشیر، ارونند رود، بحرکان.

شکل ۱-۴: نقشه میدگاه های دریایی استان خوزستان در بخش شمالی خلیج فارس

اسامی بنادر و مراکز تخلیه صید استان خوزستان

نام مراکز تخلیه ماهی	تعداد بنادر	نام شهرستان
بندر سجافی، بحرکان، امام زاده عبدالله	۳	هندیجان
بندر والفجر ارونکنار، چوئنده و ثامن الائمه	۳	آبادان
بندر خور سمایی، بندر امام خمینی(ره)	۲	ماهشهر
بندر صیادی خلیج فارس	۱	خرمشهر
بندر صیادی خور دورق	۱	شادگان

بندر صیادی ابوخضیر شادگان با جاذبه گردشگری بالا، ظرفیت پهلوگیری بیش از ۱۰۰ فروند شناور صیادی را دارد که فاز اول این پروژه ملی تکمیل و آماده بهره برداری است.

صنایع تبدیلی و بازار آبیان

میزان صادرات در سال ۱۴۰۲ از استان خوزستان به خارج از کشور به میزان ۴۷۰۰۰ تن و صادرات آبیان در شش ماهه اول سال ۱۴۰۳، ۲۷۰۰۰ تن بوده است و واردات آبیان از سایر استان ها به خوزستان ۴۰۰۰ تن گزارش همچنین میزان صادرات خوراک آبیان از مرزهای استان ۲۴۰۰۰ تن اعلام شد.

سرانه مصرف آبیان در استان ۱۸،۴۰ کیلوگرم است و تعداد ۱۲ بازار خرده فروشی و یک بازار عمده فروشی و یک پایانه صادراتی آبیان در سطح استان فعالیت دارند.

صنایع شیلاتی استان خوزستان

ردیف	عنوان	فعال	غیر فعال	ظرفیت اسمی (تن)
۱	کارگاه فرآوری و عمل آوری	۱۲	۶	۷۱۳۹۰
۲	کارنجات کنسرو سازی	۲	۶	۲۰۱۰۰
۳	کارنجات تولید پودر ماهی	۱	۳	۴۱۵۰
۴	کارنجات تولید خوراک	۱۰	۱۶	۱۵۵۰۰۰
	مجموع	۲۴	۳۲	۲۵۰۶۴۰

یگان حفاظت منابع سازمان شیلات ایران، با هدف حفظ ذخایر آبزیان دریایی و نظارت بر فعالیت های صیادی قانونمند و پایدار از صیدگاه ها و زیستگاه های آبزیان دریایی فعالیت می نماید. به همین ترتیب یگان حفاظت منابع آبی شیلات استان خوزستان ناظر بر نحوه فعالیت شناورهای صیادی در آبهای دریایی استان خوزستان و حوزه استحفاظی آن از نهر خین در شهرستان خرمشهر تا پیچ دوحه دیلم به طول نوار ساحلی حوزه استحفاظی حدود ۳۰۰ کیلومتر می باشد.

این یگان به منظور انجام ماموریت های محوله دارای تعداد ۵ پایگاه در اروند کنار و چوئبده آبادان، بندرامام، ماهشهر و سجافی در هندیجان می باشد و در راستای اهداف و وظایف سازمانی با استفاده از شناورهای عملیاتی کوچک و بزرگ سازمانی ضمن انجام گشت های نظارتی، دریایی با تخلفات صید برخورد می شود.

در سال ۱۴۰۲ طی ۴۷ مرحله اعزام به دریا و ۵۰۸۰ گشت ساحلی تعداد ۲۵۶ فرزند شناور متخلف توقیف و در بازرسی به عمل آمده ۱۳۳,۲۸۳ کیلوگرم ماهی و میگو کشف و ضبط گردید همچنین تعداد ۴۶۳ طاقه تور گوشگیر و ۱۴۸ دستگاه ترال مصادره و توقیف شد. در این رابطه ۱۳۷۹ متهم دستگیر و با تشکیل ۲۶۲ فقره پرونده قضایی جهت رسیدگی به مراجع قضایی معرفی شدند.

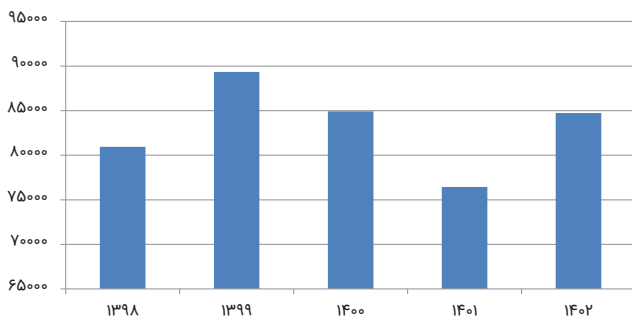
در جریان تشکیل ۱۴۲ کمیسیون تخلفات صیادی، شناورهای متخلف برابر دستورالعمل موجود مشمول محرومیت از فعالیتهای صیادی در بازه های زمانی تعیین شده برابر آرای متخذ شده شدند.

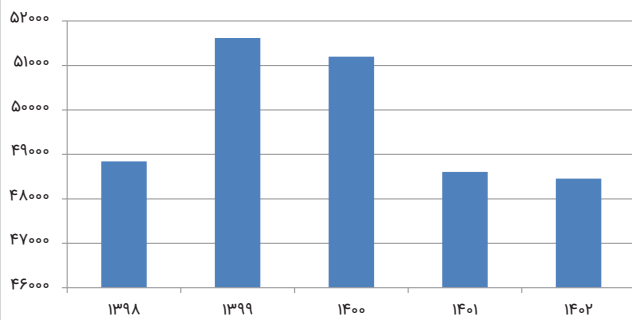

واحد: تن	مقایسه تولیدات شیلاتی استان خوزستان در سالهای ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱		ردیف
سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۱	عنوان	
۶۴۵۰۱	۵۸۹۰۵	ماهیان گرمابی	۱
۱۶۸۴۰	۱۴۶۱۰	برداشت از منابع آبهای داخلی	۲
۱۷۱۸	۱۳۰۱	میگو	۳
۱۶۴۵	۱۵۹۷	ماهیان سردابی	۴
۸۸	۶۰	خاویار (کیلوگرم)	۵
۱۶	۲۴	گوشت ماهیان خاویاری	۶
۵	۱۶	ماهی سی باس	۷
۲۰۰۰۰۰۰	۱۷۱۵۰۰۰	ماهیان زینتی (واحد: قطعه)	۸
۸۴۷۲۵	۷۶۴۵۳	تولیدات آبزی پروری	
۴۸۴۵۴	۴۸۶۰۴	میزان صید آبزیان دریایی	۱۰
۱۳۳۱۷۹	۱۲۵۰۵۷	تولیدات شیلاتی	

تولیدات آبزی پروری در استان خوزستان در سالهای ۱۴۰۲-۱۳۹۸

میزان صید در استان خوزستان در سال های ۱۴۰۲-۱۳۹۸

معرفی مجتمع های فعال شیلات خوزستان

نام مجتمع	مساحت (هکتار)		ظرفیت تولید (تن)	اشتغال (نفر)	
	کل	مفید		مستقیم	غیر مستقیم
مجتمع پرورش ماهی گرمابی آزادگان کارون (فاز ۱)	۲۵۴۰	۱۸۳۰	۹۱۵۰	۵۸۴	۱۱۶۸
مجتمع پرورش ماهی گرمابی شهید احمدیان خرمشهر (فاز ۲)	۳۳۰۰	۲۱۶۸	۱۰۸۴۰	۷۲۰	۱۴۴۰
مجتمع پرورش ماهی سردابی سربازار اندیکا (فاز ۱)	۴/۵	۳/۵	۱۰۰۰	۴۳	۴۶
مجتمع پرورش ماهی شهید کامروا خرمشهر	۵۷۵	۴۵۷	۱۷۶۰	۱۳۰	۲۶۰
جمع	۶۴۱۹/۵	۴۴۵۸/۵	۲۲۷۵۰	۱۴۷۷	۲۹۱۴

معرفی مجتمع های شیلاتی نیمه تمام شیلات خوزستان

نام مجتمع	مساحت (هکتار)		ظرفیت تولید (تن)	اشتغال (نفر)	
	کل	مفید		مستقیم	غیر مستقیم
مجتمع پرورش ماهی گرمابی آزادگان کارون (فاز ۲)	۴۲۰۰	۳۳۰۰	۱۶۵۰۰	۱۱۰۰	۲۲۰۰
مجتمع پرورش میگو چونده آبادان	۵۰۰۰	۳۵۰۰	۱۰۰۰۰	۱۴۰۰	۲۸۰۰
مجتمع پرورش ماهیان سردابی سربازار اندیکا (فاز ۲)	۴/۸	۳/۴	۱۰۰۰	۸۲	۱۶۴
مجتمع ۳۹۵ هکتاری پرورش میگو هندیدجان	۳۹۵	۲۱۰	۱۲۵۷	۸۷	۱۳۰
تکمیل زیر ساخت های فاز (توسعه) مجتمع پرورش ماهی شهید احمدیان خرمشهر	۳۰۰	۲۱۰	۱۰۰۰	۷۰	۱۴۰
مجتمع ۱۱۱۱ هکتاری پرورش میگو هندیدجان	۱۱۱۱	۷۷۷	۳۶۰۰	۴۰۰	۸۰۰
جمع	۱۱۰۱۰/۸	۸۰۰۰/۴	۳۳۳۵۷	۳۱۳۹	۶۲۳۴

ظرفیت ها و پروژه های سرمایه گذاری شیلات خوزستان

ردیف	نام منطقه	عنوان پروژه یا فعالیت	ظرفیت تولید (تن)	مساحت مفید (هکتار)	مدت زمان اجرا		اعتبارات مورد نیاز (میلیارد ریال)			اشتغال (نفر)		
					سال شروع	سال خاتمه	عمرائی	تسهیلات	جمع	مستقیم	غیرمستقیم	جمع
۱	لالی	مجتمع پرورش ماهی سردابی آبشار آرنابه	۴۰۰	۱.۴	۱۴۰۴	۱۴۰۴	۲,۸۰۰	۶۸۰	۳,۴۸۰	۴۰	۸۰	۱۲۰
۲	لالی	مجتمع پرورش ماهیان خاویاری آب تلوک (چشمه بی بی ترخون)	۲۰۰	۱	۱۴۰۴	۱۴۰۴	۳,۰۰۰	۳۴۰	۶۴۵	۲۰	۴۰	۶۰
۳	هندیجان	پرورش ماهی در قفس در بحرکان هندیجان	۱۶۰۰۰	-	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۳,۰۰۰	۶۶۰	۹,۶۰۰	۳۵۰	۷۰۰	۱۰۵۰
۴	هندیجان	مجتمع پرورش میگو ۶۰۰۰ هکتاری بوطاهری	۱۵۰۰۰	۴۲۰۰	۱۴۰۴	۱۴۰۴	۳۲,۳۰۰	۳۶۵۴۰	۶۸,۸۴۰	۱۴۰۰	۲,۸۰۰	۴۲۰۰
۵	ماهشهر	پرورش ماهی دریایی در قفس در خوربات	۲۰۰۰	-	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱,۰۰۰	۲۲۰۰	۳,۲۰۰	۱۱۰	۲۴۰	۳۶۰
۶	هویره	مجتمع پرورش ماهی گرمابی ۵۰۰۰ هکتاری	۱۷۴۷۵	۳۵۰۰	۱۴۰۴	۱۴۰۴	۱,۲۵۳	۱۹۲۵۰	۲۰,۵۰۳	۱۱۶۰	۲۳۲۰	۳۴۸۰
۷	آبادان	احداث مجتمع پرورش ماهیان آب شور در شبکه آبیاری جنوب آبادان (KQV تا KQ15)	۶۰۰۰	۲۰۰۰	۱۴۰۴	۱۴۰۴	۱۰,۵۶۰	۲۶۱۰۰	۳۶,۶۶۰	۶۷۰	۱۳۳۰	۲۰۰۰
۸	ایذه	مجتمع پرورش ماهیان خاویاری سوسن	۷۵	۳۵	۱۴۰۴	۱۴۰۴	۳۴۰	۲۰۲۰۵	۵۴۲	۱۵۶	۳۱۲	۴۶۸

سازمان شیلات ایران
اداره کل شیلات خوزستان